

גידול משנה 6-1925 עד שנה 1930

שנה	חברים	הלוואות	סכום	הון הקפה	ריוח	פקדונות	חוב לבנקים	מחזור כללי
1925-6	363	262	2934	355	111,7	56,5	615	12,950
1927	379	104	908	384	1	47	524	5,214
1928	500	269	2416	542	43	310	1010	14,517
1929	749	543	5627	970	136	976	1916	35,695
1930	1061	766	9327	1551	133	4060	1579	123,123

ט' אדר
26 פברואר

אה"צ ישיבה עם מזכירות מ.מ.ח.

לפי המחלקה הסטטיסטית היו ב-1.1.31 בחיפה 2,469 חבר, 398 פועלה, 1.380 נשי חברים, 152 נוער, ט"ח 4,399 (בזכות גם פועלי נשר). לפי הכרטיסיה יש - 3,250 חבר בהסתדרות (מהם אולי כמאה שאינם כבר בחיפה). מספר הפועלים בחיפה כ-4,000 אלפים (לרבות פקידים), אין מספרים מדויקים, חימנים כמעט אין. יש עדה של כורדים, רובם בהסתדרות - למעלה ממאה איש - אך אינם משלמים ססים. ספרדים יש כשלושים. בין הספרדים סעמים הפועלים, רובם פוחרים ורוכלים ומעט בלי-סלאכה. בפועל המזרחי יש כ-120 איש, היחסים אהם לא מסודרים.

חברות יש שני סוגים: נשי חברים כ-300, (מלבד בנשר); פועלות כמאתים. במשק בית למעלה ממאתים, מהן כמאה בהסתדרות, באגודת בחי-אוכל 69, באגודת הסחם 35 (כמספר זה גברים), צבעות 5, בנין (רצוף) 3.

השנה נעשתה פעולה מאומצת לחיזוק הארגון המקצועי. חברים פסיביים נעשו אקטיביים. בערבים בית הפועלים חוסה. בכל יום רביעי נפגשים מזכירי האגודות וחברי הועדים ללמוד שאלות מקצועיות. האגודות מספרן 14, מהן נחתדשו בשנה זו: ארגון סובילי נפט, מנגנים, עובדי בחי ראינוע, סנדלרים עכשיו מספלים בארגון הנהגים. מחקריות שאלות ארגוניות. שאלת המקצועיות המקצועיות. יש חוששים לציחוזם. בבנין יש טיחים, חוצבים, מרצפים ועוד. והם חוששים להבטל על ידי הבלתי מקצועיים והם נוטים ספני כך להסתדר לחוד, מחוץ לאגודה. המרצפים למשל סגרו למעשה את המקצוע, אין כיוון בקביעת העריפי עבודה. מקצוע הסחם נחרס בחיפה, כי בחל-אביב העבודה יותר זולה. מקצוע הרהיטים בכל, כי סביאים רהיטים מח"א ובירות. כשהכריזו בשכונת העובדים סנדר על עבודה הציעו פועלי חקץ בח"א סחירים ב-20% למטה מאשר בחיפה. במחכת אוחו הדבר. מורגש העדר שיטה אחת ושיחוף עם שאר הערים. מרגישים פה צורך בפגישה אח האגודות המקצועיות בשאר הערים. לפני חדשים דרשה מ.פ.ח. פגישה במקצועות בנין ודפוס והפגישה לא נקראה. השמאל והשה"צ דורש ארגון ארצי. אך גם חברינו דורשים פגישה לשם בירור העריפים, השחלמות במקצוע, קליטת העליה, סקציות מקצועיות של נוער עובד, במחכת מעסיקים כמעט רק נוער עובד, והוא הדין בעץ.

מחם, דפוס, חשמל. ע"י כך נהרס המקצוע. רק חלק מהנוער חוזר מאורגן, וגם בארגונים חסרה שיטה קבועה. אין נסיון בקביעת אי עבודת השוליות. לא מורגשת הירד המכוונת של הוה"פ, גם לא נענים בשדורשים מהוה"פ פעולה בשאלות אלו. בפגישות מזכירי המועצות עם הוה"פ נאסף חומר חשוב אבל לא נעשתה פעולה לפיו.

לאחר שיתוף סו"ב נעשו נסיונות חשובים בקבלנות.

המשרד הקבלני בחיפה קבל עבודות גדולות, הצליח במובן הכלכלי לגמרי, אך לא השביע רצון החברים במובן החברתי, בבירורים נחבלסו שתי דעות: שהמוסד הקבלני יהיה מוסד של ההסתדרות ואחראי בפני המועצה, ותפקידו יהיה לכבוש עבודות, להקל על חוסר עבודה, קליטת אולים וכו'. הדעה השניה - שיבנה על קואופרטיבים מאורגנים של פועלים. לפני חודש וחצי היה בענין זה בירור בה"א. נחקלה שם מסקנה לעבור בהדרגה לצורה הקואופרטיבית. הדבר לא נחגשם.

בחיפה נחלטה תופעה חדשה: קבוצות קבלניות מחוץ

להסתדרות. כל הנסיונות לקשר אותם עם המשרד לא הצליחו. עכשיו קבל המשרד עבודה גדולה - בנין שכונת העובדים, בחים וכבישים על סכום של 40,000 לא"י. מנהלי המשרד (מילסון ואבצוג) מתנגדים לקואופרציה. בצבור יש הרגשה רעה שאין אפשרות ונכונות לחקן ולשנות גם בשאלות מקצועיות וגם בשאלות מסקיות קואופרטיביות. הצבור חדל להאמין שהמועצה מוכשרת להגשים החלטות. מצד הקבוצות יש נמיה לעבוד בשותף עם ההסתדרות, אבל הם מתאכזבים ע"י ההסתדרות. תמרה התאמה בכלל בין המוסדות המרכזיים והמקומיים.

הקבלן גוט קבל בחמיכת ההסתדרות עבודה גדולה: בנין מחסני הרכבת,

העביר חלק מפועלי ח"א הנה, כעשרים איש. מצב העבודה פה קשה מאשר בשאר הערים. פועלי ח"א עבדו פה, יחסם למועצה היה לא נורמלי. קבעו לפועלי חיפה 35 גרוש ליום, לעצמם 70 (העבודות הפשוטות עושה גום ע"י פועלים ערביים). ועדת הבקורת המרכזית החליטה להעביר פועלים נוספים מח"א לחיפה, לאחר ההיעצות עם מרכז העבודה, מבלי להתייעץ את מ.פ.ח. - בעבודה זו יש עבודה מתכת על למעלה מ-2,600 לא"י. מ.פ.ח. נהלה מו"ס (חוסר העבודה בין פועלי המתכת בחיפה), אולם קיצים נכנסו במו"ס עם גום, וחלק העבודה עבר לפועלי ח"א. ב"דבר" אין בירור מספיק של שאלות ארגוניות. הצלחנו רק שבכל שבוע יפרסם דבר על פעולות המועצה. החברים המרכזיים בזה"פ אינם כותבים על שאלות אלו. הסועצות דרשו מוסף אחת לחודש על הפעולה המקצועית והמסרכת סרבה - בארגון הפועלות בא שינוי לסובה. אגודה בחי"א אוכל סתנהלת בהצלחה, גם במשק בית נחבצר הארגון השולט ב-60% של שוק העבודה. נעשה נסיון של ארגון נשי עובדים והפעלתן בהסדרות. הוקם ארגון "למען בית הילד" המקיף כ-300 נשי עובדים, לחסוך בבית התינוקות וגן לילדי עובדים. ארגון זה מחזיר להסדרות חברות שנישאו. לפעמים גם מחזק את הזיקה של הבעלים להסדרות. מורגש חוסר חברות אקטיביות ובעלות השפעה. בנוער העובד - אין סקציות מאורגנות, לא נמצאו האנשים לארגון זה. מ.פ.ח. נאשמה בחוסר עזרה לנוער. חסרים פה כוחות להדריך את הנוער העובד. אחרים מחברי הקבוץ עזרו עזרה חשובה לנוער. אבל זה לא מספיק. יש בוגרים של הנוער העובד שאינם נכנסים להסדרות. היו גם שנכנסו לפרקציה.

הפעולה החרבותית הייתה לקויה. לפני חדשים העברה

הפעולה למועצה, מאז סידרו שורת הרצאות בקרב האגודות לפי

המקצועות: שרות, בנין ומקורות. העבודה מחנהלת בעיקר בשני

הסוגים הראשונים. העבודה במקומות העבודה לא הצליח. בשרות

הפועלים והפועלות ברובם חדשים, ומפני כך עסקו אחם בהסברה

הסתדרותית. בשנה האחרונה החליטו אח אפרט האגודות. הכניסו

חברים צעירים בועדים ובמזכירות. הדבר השפיע לטובה, אם כי

נכנסו אנשים מחוסרי נסיון. לשם כך מסדרים בשבילים שעורים בשאלות

מקצועיות וכלכליות. שבר, יחסי עבודה, תעריף, ארגון, הסברה

מוסדות ההסתדרות, חוקי עבודה ועוד. בכל יום רביעי מפגישים

אותם לשיחות והרצאות - במשך שעתים, על-ידי החלו גם לקרוא ספרים.

חסרים ספרים במדעי החברה, חסרים גם כוחות חרבותיים. יש צורך

שחברים מרכזיים יבואו להרצות בערבים אלו.

מצב העבודה קשה - יותר מבמקום אחר. יש כ-600 מח"ע.

נפלטו אנשים ממקומות עבודה: שמן, גשר, פחטר ועוד. עבודה הבנין

שוחקה במעט. בחדר הכרמל בונים מעט. עבודות צבעות פסקו. רק

החודש נענתה קצת הסוכנות. בעבודות הממשלה הוצאנו לגמרי.

בעבודות הנמל - עובדים למעלה מ-300 ערבים ורק כ-40 יהודים, אם כי

הסכימו ללכת לעבוד ב-15 גרוש.

טומסון נקט פדינציפיון של 20%, וגם מספר זה אינו

מעסיק, מפריע הרבה אמקס. בחיטה הופיע גורם חשוב - תברות הנפט.

הוקמו אינסטלציות ענקיות המעסיקות כ-500 פועלים, בחוכם יהודים

מעטים מאוד. אצל קל עובדים 330 איש, בהם 35 יהודים - רק בעלי

מקצוע, בשכר מ-30 עד 45. שכר העבודה הערבי הוא 10 גרוש (היה מקודם 15, אך פיטרו את הפועלים חבריו על חורדת שכר וקבלו אותם חזרה), רוב הפועלים הבאים משכם וגנין היו חורנים, אך המסמרה הורידה אותם והוציאו אותם מהארץ. (העבודה היא עשיית פחים וחביות). כעשרים מפועלים אלה הם חברים בקלוב. עומדות לבוא הנח עוד שתי חברות, ויעבדו ודאי 7-8 מאות פועלים ועל ההסתדרות לדאוג לעבודה עברית. לנמל הלכו חברי קבוצים לעבוד בחמשה עשר גרוש, אך עבדו פחות מפועל ערבי בשכר זה, וחלק מהם פוטר, השאר עזבו בעצמם. עכשיו עובדים רק מעטים. מצבם של מח"ע קשה. רבים לא עובדים כבר חצי שנה, אחרים 2-3 חדשים. קשה גם מצב יוצאי נהריים. מוסדות ההסתדרות אינם מרגישים במצב הרע בחיפה ואין עזרה. קופת חולים מהרשלח בבנין ביחה בחיפה.

בחניות קיצצו לפועלים את האשראי. בעיר בכלל יש מצוקה כלכלית. מחרבים מקרי פשיטת רגל.

בעבודות העירייה עובדים רק פועלים יהודים מועטים. שכר העבודה הוא 14 גרוש, בעבור חודש - 15. השח"צ חדר לעבודות בטון. חקציב השנה החדשה טרם אושר.

כביש חיפה עכו נעכב לרגל סכסוך בין מפרץ חיפה וקה"ק על קו הכביש. צריך להשלח סכתב לסומחת באנגליה וגם זה נעכב ע"י מול.

העבודות שיעשו: כביש במפרץ חיפה - 3,000 לא"י, יעסיק 60 פועל, 3-4 חדשים; כבישים בחדר הכרמל - 1,200 לירה יעסיקו 40-50

איש במשך 3-4 חדשים; כבישים בשכונת העובדים יעסיקו 60-50 במשך 2-3 חדשים. הבנין בשכונת עובדים יעסיק כ-100 איש. יבוש במפרץ חיפה יתחיל במאי יעסיק 40 איש (2,000 לירה).

בבחי-החרושה המונופוליים (נשר וחשמל) לא חל כל שנוי לרעה. כל הפועלים הקבועים עובדים (פוטרו רק פועלים זמניים), בחקשיה הסמוכה על השוק - שסן, התחנות - נעשו קסוצים. במחנות פוטרו 10 פועלים, בשסן ירד מספר הפועלים ממאחים ועשרים עד 50, ועוד היר נטויה. הרפיצים בבית החרושה גדול. עומד לבוא מנהל אנגלי ויש לחשוש שינסה להכניס פועלים ערבים.

בבחי המלאכה הקטנים - מצוקה. אחדים נסגרו, אחרים אינם משלמים לפועלים, כשדורשים חשלוס הם מאיימים בפשיטה רגל וסגירה.

גם בין הערבים יש חוסר עבודה, פועלים מקצועיים יש כארבע מאות מח"ע. גם המסחר הערבי סובל ונתון במצוקה. ענפי הנגרות והבנין יורדים גם הם בקרב הערבים. שכר הדיירה יורד. הפועלים הפשוטים שנחרבו פה הם לא מפועלי חיפה, כי אם מגלילוח ערביים אחרים.

בשני הקבוצים - המאוחד והשה"צ - יש 280 (מהם 120 חברות) חבר. לדברי הקבוצים 160 מהם מח"ע, לדעה הלשכה 120. סובלת ביחוד פלוגת יגור וגם קבוץ גליציה של השה"צ. בקבוץ זה הוצאו חבורה "שמאליה".

ישיבה עם הנהלת קופת מלוח. יש 60 חברים ערבים
נכנסו סנובמבר עד עכשיו. ביום ראשון אספה כללית. החברים
אם לשחק אותם באספה ובהנחלה. הצעה שניה היא לסדר בשבילם
אספה מיוחדת, למסור להם דו"ח ולהזמין אותם או אחדים מהם
לאספה הכללית (יש גם דעה להסתפק רק באספה מיוחדת). מקבלי
חברים ערבים רק מחוץ חברי הקלוב (אחרי חברות של חדשים)
ופועלי הרכבת. מהלשכה המאוחדת קבלה הקופה 150 לירה להלוואות
ערביות עם סכום של 6 לא"י. הקופה עצמה הקציבה עוד 150 לא"י.
למתן הלוואות יש ועדה של ארבעה חברים ערבים - שנים מהרכבת שנים
מהקלוב.

הצחי שהדו"ח ידפס גם בערבית, אולי בקצורים אחדים.
הפורמולארים אף הם צריכים להיות בערבית. צריכה לחקרא אספה
מיוחדת שבה יחננו להם כל ההסברות. הועדה שלהם חבחר באספה זו.
כל הרוצים יוכלו להשתתף גם באספה היהודית. הקופה צריכה לשאוף
להעמיד את ההלוואות על הגובה של ההלוואות ליהודים - בתדרגה
מחאימה. לוועד המפקח אין להכניס לע"ע ערבי, כי מוקדם לקבוע
עכשיו אם גם להבא תהיה קופה אחת או שתי קופות מיוחדות.

בקלוב הפועלים ישנם 138 חברים. בהסדרות הרכבת
למעלה מ-120 ערבים. בסקציה הנוער העובד ע"י הקלוב - 30,
בסקציה ספורטיבית 40. שעורי ערב לעברית ערבית ואנגלית סקופים
60 איש, בקלוב יש חדר קריאה. חברי הקלוב רובם בעלי מקצוע ודרגת
חברותית למעלה מבינונית. הקציב הקלוב 20 לא"י לחודש: 12,6

סוכיר הקלוב, 4 שכר דירה, 2,5 שרות, 1 חשמל. עזונות עולה
2 לא"י, קבלת אורחים 1, שעורים לעברית 1, אנגליה 1,5, ערבית 2,
ספורט 1,5. יש, איפוא, גרעון.

בערב ישיבה עם סוכי פועלי הרכבת. בקלוב הידיעה
על הכרת ההסתדרות עשתה רושם על הערבים והתחילו לבוא להסתדרות.
כשנרשמו כשלושים איש נקראה אספה ובחרו בוועד. הערבים רוצים
שתהיה להם חטיבה מיוחדת, מפחדים להיות חברים בהסתדרות העברית,
אם כי היו רוצים ליחנות גם כשהעברית בהסתדרות היהודית נוחנת.
חברים לקלוב הערבי לא רצו להיות, כי יחסם לפילים לא טוב, ודרשו
שימצאו יחד בקלוב העברי. אולם נמצאו גם אחדים שדרשו להיות
בקלוב. רוב החברים שבאו הם נוצרים, הסושליסטים הם חברים באגודה
הפלשתינאית. החלט שיעד הועידה יהיו בקלוב היהודי. בהוצאות
הקלוב אינם משתתפים, אבל מסים משלמים 5 גרוש לחודש. סדרו
פה שעורים לעברית, ולומדים בהם 10 ערבים, 8 יהודים. 15 יהודים
לומדים ערבית. מהכנסות מסי הערבים נוחנים 20% לסניף היהודי.
בשתי חטיבות הסניפים יש ועדים של 11 איש, וועד פועל של 5 בכל
חטיבה, אולם שני הוועדים הפועלים מתאספים יחד. המזכירות (בח
שלושה מכל צד) מתאספת אחת לשבוע. לקפ"ח הערבים אינם רוצים
להכנס. בקפת מלוה יש כשלושים איש. הם מתאוננים על אי-שויון
בסתן הלוואות. פקיד יוני בעל השפעה נכנס להסתדרות וחכמים כסאח
חברים להסתדרות אולם לאחר שהאגודה הסושליסטית
דורש שלא יוציאו כספי המסים, לא יפתחו בכספים אלה מסים ולא
יסדרו הוצאות וכדומה.

בסניף היהודי יש 80 חברים. בקלוב מבקרים ערב
ערב 20-30 איש. יש חדר קריאה. בכל שבוע יש הרצאות מקצועיות.
הקשרים עם הסוכצה הוטבו. מחיצים יחד בפעולה הערבית. החלט
לסדר ועדה משותפת לנהל פעולה זו. את הפרקציה לא מרגישים לא
בקרב היהודים וכמעט גם לא בקרב הערבים. באגודה הפלשתינאית
יש כ-160 איש מפועלי הרכבת. פעולתה לא היחה מורגשת כל זמן
שהסתדרותנו לא פעלה בקרב הערבים, עכשיו נעשו פעילים. סידרו
קפה מלוה, נוחנים עזרה מדיצינית ויורידית, היועץ המשפטי שלהם
הוא חנא עצמור. לאחר ראיונם עם הנהלת הרכבת נחגברו. אומרים
שגברת ניוטון עוזרת להם. בקרב הפועלים הערבים עכשיו התעוררות
לארגון, ורבים חיו רוצים להכנס להסתדרות, אבל יש להם פחד שלא
יאמרו עליהם שהם בוגדים. אילו חיו אנשים מחאיסים היה בכל זאת
אפשר לפעול הרבה בקרב הערבים. דרושים אנשים יודעי ערבית,
חסר בחיפה גם איש שיכוון את הפעולה.
